

Ved Bevilling paa Finansloven 1913—14 opnaaedes et særligt Tilskud til to Centralbiblioteker (i Holbæk og Vejle). Derved blev disse Biblioteker i Stand til at ansætte faguddannede Bibliotekarer og at iværksætte en mere rationel Ordning af Forholdet mellem Byen og Landet. For Øjeblikket findes der syv Centralbiblioteker, nemlig, foruden de to nævnte, i Silkeborg, Viborg, Lemvig, Esbjerg og Nykøbing F. Den særlige Bevilling til Centralbiblioteker har medført en stærkt forøget Interesse fra de lokale bevilgende Myndigheders Side, og en Række andre Købstæder er villige til at bringe de fornødne Ofre, for at deres Biblioteker kan faa Del i Centraltilskuddet.

Udvalget finder det meget ønskeligt, at alle Købstadbiblioteker paa denne Maade kommer til at virke for deres Opland, og har derfor stillet Forslag om et særligt Tilskud til et saadant Arbejde, men det finder, at det egentlige Centralbiblioteksarbejde har en videre Ramme, saaledes som det nærmere er formuleret i det foreliggende Forslags § 5. Centralbibliotekernes Antal bør da begrænses, og ved at yde et større Statstilskud til disse forholdsvis faa store Biblioteker, vil man særligt kunne opnaa, at den rent bibliotekstekniske Hjælp, som Centralbibliotekerne allerede nu yder i stort Omfang, kan udvides, hvilket efter de hidtil indvundne Erfaringer i højeste Grad vil kunne komme Arbejdet i det enkelte Landsbybibliotek tilgode.

Samtidig med Udviklingen af Samarbejdet mellem Bibliotekerne er gaaet stort Arbejde for stærkere Udnyttelse af det enkelte Bibliotek. I de seneste Aar er Bestræbelserne navnlig gaaet ud paa at indrette Haandbogsamlinger, hvor Forholdene tillader det i Forbindelse med Læsestuer. Ikke alene i Købstæderne, men ogsaa paa Landet — som naturligt er særlig i Stationsbyerne — er der opstaaet en Række Læsestuer med Haandbiblioteker, ofte anskaffede ved private Indsamlinger. Betydningen af Læsestuer med en kyndig Vejledning kan ikke vurderes for højt; de spiller ikke alene en stor Rolle for det almindelige Oplysningsarbejde, men de vil kunne øve den største Indflydelse paa den opvoksende Ungdom, som nu i altfor høj Grad er overladt til sig selv uden at have et passende Samlingssted, der kan fremkalde og uddybe gode Interesser. Denne sociale Side af Læsestuernes Arbejde har da ofte været af afgørende Motiv til Oprettelsen.

Staten har i en lang Aarrække støttet de lokale Bestræbelser for Oprettelse af Biblioteker, og det har vist sig, at Folkebibliotekerne paa denne Maade har kunnet opnaa en rig Udvikling. Udvalget mener, at man stadig bør fortsætte i dette Spor, saaledes at Statens Tilskud ydes til og sættes i et bestemt Forhold til de stedlige Bidrag.

Bestemmelserne om Uddelingen af Statsstilskud til Folkebibliotekerne er flere Gange under Samraad med Bibliotekernes Repræsentation blevet ændret i Overensstemmelse med Bibliotekernes Udvikling, og for Tiden uddeles Tilskuddet efter følgende i Bemærkningerne til Finanslovsforslaget 1918—19 optagne Regler:

1. Der kan ydes en Sum lig Halvdelen af saadanne stedlige Tilskud for det forløbne Aar, der har en fast Karakter og skriver sig fra offentlige Institutioner og Foreninger som Kommuner, Amter, offentlige Legatbestyrelser, Sparekasser, Banker, Forbrugsforeninger, Andelsmejerier, Ungdomsforeninger, Foredragsforeninger, samt saadanne Biblioteksforeninger, der er oprettede alene til Understøttelse af Biblioteket og ikke for Medlemsbidragene giver deres Medlemmer særlige Udaansrettigheder. Som stedligt Bidrag kan ogsaa regnes særlige til Bibliotekets Brug bestemte Lokaler, eventuelt med Lys og Varme. Værdien af dette Bidrag maa opgives og særlig attesteres af Kommunen.

2. a. Statstilskuddet til Folkebogsamlinger i Købstæderne og større Stationsbyer kan forhøjes

1) med $\frac{1}{4}$ af de stedlige Tilskud til saadanne Biblioteker, der gennem en gratis tilgængelig Læsestue (med Haandbogsamling og en uddannet Bibliotekar) udfører et be